RAZVOJ I ODRŽIVOST OBITELJSKIH PODUZEĆA NA OTOKU KORČULI

Žanetić, Petra

Undergraduate thesis / Završni rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:124:357766

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-28**

Repository / Repozitorij:

REFST - Repository of Economics faculty in Split

zir.nsk.hr

UNIVERSITY OF SPLIT

dabar
DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

SVEUČILIŠTE U SPLITU

EKONOMSKI FAKULTET

ZAVRŠNI RAD

RAZVOJ I ODRŽIVOST OBITELJSKIH PODUZEĆA NA OTOKU KORČULI

Mentor:

prof. dr. sc. Želimir Dulčić

Student:

Petra Žanetić

Split, lipanj, 2018

SADRŽAJ:

1. UVOD 1

1.1.Definiranje problema istraživanja 2

1.2.Ciljevi rada.....2

1.3.Metode rada 2

1.4.Struktura rada 3

2. OBITELJSKA PODUZEĆA.....3

2.1. Povijest obiteljskih poduzeća.....3

2.2. Pojam i značajke obiteljskih poduzeća.....6

2.3. Tipologija obiteljskih poduzeća.....7

2.4. Prednosti obiteljskih poduzeća.....7

2.5. Nedostatci i ograničenja obiteljskih poduzeća.....8

2.6. Održivost i razvoj obiteljskih poduzeća.....9

2.7. Životni ciklus obiteljskih poduzeća.....9

2.8. Uključenost obitelji u poslovanje.....11

2.9. Struktura vlasništva obiteljskih poduzeća.....12

2.10. Nasljeđivanje.....12

3. OBITELJSKO PODUZETNIŠTVO NA OTOKU KORČULI.....14

3.1. Razvoj poduzetništva na Korčuli.....14

3.2. Vrste obiteljskih poduzeća otoka Korčule.....17

3.3. Održivost obiteljskih poduzeća otoka Korčule.....18

4. STRATEGIJE RAZVOJA OBITELJSKOG PODUZETNIŠTVA NA OTOKU KORČULI.....19

4.1. Metodologija istraživanja (anketni upitnik,dubinski intervju).....19

4.2. Statistička analiza prikupljenih podataka.....20

5. ZAKLJUČAK.....30

LITERATURA.....31

POPIS TABLICA I SLIKA.....32

PRILOZI 33

RAZVOJ I ODRŽIVOST OBITELJSKIH PODUZEĆA OTOKA KORČULE

SAŽETAK

Završnim radom obuhvatit će se pojam o obiteljskim poduzećima otoka Korčule te njihova održivost i razvoj. Obiteljska poduzeća su poduzeća kojima upravlja jedan ili više članova obitelji.

Obiteljsko poduzetništvo predstavlja gospodarski sektor koji u budućnosti treba zauzeti vodeće mjesto u gospodarskom razvoju otoka Korčule kao što je to bilo u prošlosti te tako doprinijeti nezaposlenosti i masovnom iseljavanju mladih sa otoka.

U radu će se analizirati životni ciklusi,nastajanje i razvoj,održivost te prijenos vlasništva.Posebna vrsta obiteljskih poduzeća koje dominiraju na otoku Korčuli su poljoprivredna gospodarstva,koja se susreću sa poduzetničkim izazovima i izazovima koje sa sobom donosi ruralna sredina.

Ključne riječi: otok,održivost i razvoj,obiteljska poduzeća,gospodarski razvoj,obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo.

DEVELOPMENT AND SUSTAINABILITY OF FAMILY BUSSINESSES ON THE ISLAND OF KORČULA

SUMMARAY

The final work will include the concept of family businesses on the island of Korčula and their sustainability and development. Family businesses are companies managed by ne or more family members.

Family entrepreneurship represents an economic sector that should take the lead in future economic development of the island of Korčula,as it has been in the past,thus contributing to

the reduction of unemployment and mass emigration of young people from the island of Korčula.
This paper will analyze life cycles,development,growth sustainability and transfer of ownership. A special type of business that prevails on the island of Korčula is the family farm,which faces both entrepreneurial and rural environment challenges.

Keywords: island,sustainability,development,family enterprise,economic development,family farm

1.UVOD

Obiteljska poduzeća su temelj na kojem počivaju blagostanje i razvoj naconalnih gospodarstava i društva.Teško je zamisliti postojanje institucije koja je univerzalnija i s dužom povijesti od obiteljskog poduzeća.
Obiteljsko poduzeće je institucija u kojoj članovi obitelji zajedničkim radom zaslužuju svoj svakodnevni kruh.[1]

Kako bi se obiteljska poduzeća održala i razvijala,članovi obitelji trebaju udruživati snage i talente te ponajviše volju za radom koja je jedna od glavnih sposobnosti koje treba oblikovati na mlađe generacije iz dana u dan.

Bez održivosti i razvoja obiteljskih poduzeća nema uspjeha.
Nekada su se obiteljska poduzeća nasljeđivala iz generacije u generaciju dok danas pojam obiteljskog poslovanja u Hrvatskoj još uvijek nije službeno definiran. Iz tog je razloga onemogućena identifikacija,praćenje razvoja te utjecaji obiteljskih poduzeća na gospodarstvo.

Današnji način življenja teško je pratiti, sve više mladih generacija ostavlja obiteljski posao te bježi u potragu za nekim boljim svijetom, ne imajući u vidu nastaviti obiteljski posao, već ga prepuštaju u ruke strancima. Obiteljska poduzeća sve više padaju u ruke onih koji nisu dio obielji što narušava tradiciju i bit samog poduzeća. Ovakve situacije možemo najčešće pronaći na otocima koji mladima ne daju priliku za razvitkom ili bar oni tako misle,a najčešće niti ne pokušavaju pokrenuti vlastiti posao ili nastaviti obiteljski posao. Stoga će se u ovom radu istražiti kako funkcioniraju obiteljska poduzeća na otoku Korčuli. Kroz njihovu održivost i razvoj uvidjeti ćemo kakva je zaista situacija na otoku Korčuli što se tiče obiteljskih poduzeća. I da li je zaista toliko teško bit uspješan na otoku poput Korčule.

[1] Kružić,D.(2016.): Obiteljsko poduzetništvo,Mostar,Sveučilište u Mostaru, str.89

1.1. Definiranje problema istraživanja

Problematika ovog završnog rada će se temeljiti na održivosti i razvoju obiteljskih poduzeća otoka Korčule. Naime, održavanje obiteljskih poduzeća je postalo sve teže, ponajviše na otocima. To se uvelike vidi kroz veliku iseljenost mladih koja iz godine u godinu biva sve veća. Mladi ljudi svoju budućnost ne vide u rodnom selu i otoku već posezaju za tuđim svijetom. Drugi problem možemo uočiti kod velike nezainteresiranosti za obiteljski posao. Pošto je na otocima zastupjen oblik obiteljskog poljoprivrednog poduzeća velik broj mladi ne želi se baviti poljoprivredom jer je smatra prenapornom,nepotrebnom i dosadnom.

Sa ovim tezama narušava se tradicija posla jedne obitelji. Posao najčešće propada ili se pretvara u neki drugi oblik poduzeća. S druge stane pak imamo one koji njeguju i razvijaju tradiciju obiteljskog posla bez obzira što su osuđeni na to da će cijeli život ostati živjeti na otoku, uzimajući pri tome sve rizike koje sa sobom nosi obiteljski posao.

1.2.Ciljevi rada

Cilj ovog rada je pobliže istražiti kakav je razvoj obiteljskih poduzeća otoka Korčule i ujedno njihova održivost. Prvo ćemo se upoznati sa općim temama vezanih za obiteljska poduzeća. Definirat će se kako funkcioniraju obiteljska poduzeća,prolazeći kroz razrorazne teme kao što su prednosti i nedostatci obiteljskih poduzeća,održivost,proces nasljeđivanje i budućnost koje sa sobom nose mlađe generacije u obiteljskom poduzeću. Zatim će se analizirati stanje i ukazati na strategije obiteljskih poduzeća otoka Korčule.

1.3. Metode rada

Prilikom izrade ovog rada koristit će se 2 metode rada: metoda intervjua i metoda ankete. Intervjuirati će se tri do četiri izabranih obiteljska poduzeća kako bi se što dublje ušlo u samu bit održivosti i razvoja, te njihove probleme kroz raznorazna pitanja.
Metodom ankete će se u kratkom roku moći doći do velikih broja podataka, tako što će se pronaći što više obiteljskih poduzeća koja će odgovarati na pitanja strategija njihovih poduzeća te na temelju odgovaora uvidjeti i analizirati stanje.

1.4. Struktura rada

Ovaj završni rad sastoji se od 5 poglavlja.Rad je raspoređen u teorijski i empirijski dio.U teorijskom dijelu definirati će se pojam obiteljskog poduzeća,njegova povijest, značajke,prednosti i nedostatci,procesi nasljeđivanja i ostali segmenti koji će pomoći u razumijevanju terminologije obiteljskih poduzeća. U empirijskom, to jest drugom dijelu analizirati će se stanje obiteljskih poduzeća otoka Korčule, a ponajviše će se bit staviti na razvoj,održivost te procese nasljeđivanja.

2. OBITELJSKO PODUZEĆE

Svrha ovog dijela rada je stjecanje uvida u osnovne značajke obiteljskog poduzetništva kroz pojmovnu definiciju i pojavne oblike.

2.1. Povijest obiteljskih poduzeća

Obiteljsko poduzetništvo ima veoma bogatu povijest. Razvijalo se gotovo u svim kulturama-afirmirano je kod starih Arapa,Egipćana,Židova,Grka,Feničana,Rimljanja itd.[2]
Kod svih ovih kultura moglo se je naići na mnogobrojne zanate i vrlo vješte trgovce.
Pojava prvih obiteljskih poduzeća locira se na razdoblje od prije 4000 godina.[3]
Obiteljska poduzeća su zadržala svoju dominaciju za vrijeme prve industrijske revolucije, koja je predstavljala snažan poticaj društvenoj podijeli rada i razvoju brojnih djelatnosti upravljanih od strane obitelji.
Prvim obiteljskim poduzećem smatra se Kongo Gumi iz Japana.Uz ovo poduzeće veže se zanimljiva povijesna priča.
Osnovano je godine 578. kada je tadašnji japanski glavni ministar princ Shotoku iz susjedne korejske države Baekje doveo građevinske majstore kako bi mu pomogli sagraditi budistički hram Shitennō-ji. Nakon završetka izgradnje, jedan od tih majstora je odlučio ostati u Japanu i baviti se građevinskim poslom. Njegovo poduzeće se specijaliziralo za izgradnju budističkih hramova, a kroz vijekove je Kongo Gumi sudjelovao u izgradnji mnogih znamenitih zgrada kao što je Zamak u Osaki. Navodi o tako dugoj povijesti poduzeća se navode na 3 m dugom svitku papira koji potječe iz 17. vijeka, a koji je naveo 40 generacija vlasnika, odnosno direktora poduzeća. Svi oni su pripadali jednom te istom klanu po imenu Kongō.
Sve do 2005.godine poduzeće kongo Gumi je poslovalo, a zatim je palo u teške financijske probleme te su u 2006.godini likvidirani i prebačeni u vlasništvo druge kompanije.[4]

[2] Kružić,D.(2016): Obiteljsko poduzetništvo,Mostar,Sveučilište u Mostaru,str.61
[3] Kružić,D.(2004):Obiteljski biznis,RriF-plus, Zagreb, str.82-84
[4] www.wikipedia.org/kongo-gumi

Tablica 1. Najstarija svjetska obiteljska poduzeća

Redni broj	Naziv	Godina osnivanja	Država	Generacija
1.	Kongo Gumi Ltd.(do 2006.)	578.	Japan	40-ta
2.	Hoshi	718.	Japan	46-ta
3.	Chateau de Goulaine	1000.	Francuska	....
4.	Barone Ricasolli	1141.	Italija	....
5.	Barovier & Toso	1295.	Italija	28-ta
6.	Hotel Piligrim Haus	1304.	Njemačka	....
7.	Richard de Bas	1326.	Francuska	....
8.	Torrini Firenze	1369.	Italija	....
9.	Antinori	1385.	Italija	26-ta
10.	Camuffo	1438.	Italija	18-ta
11.	Barronnie de Coussergues	1495.	Francuska	16-ta
12.	Grazia Deruta	1500.	Italija	....
13.	Fabrica D' Armi Pietro Beretta	1526.	Italija	14-ta
14.	John Brooke & Sons	1541.	Velika Britanija	15-ta
15.	Codorniu	1551.	Španjolska	...

Izvor: Kružić,D(2016): Obiteljsko poduzetništvo,Mostar,Sveučilište u Mostaru,str 74.

Slika 1: Najstarije obiteljsko poduzeće Kongo Gumi

Izvor: www.wikipedia.org/Kongo-gumi

Slika 2: radnici poduzeća Kongo-Gumi

Izvor: www.wikipedia.org/Kogo-Gumi

2.2. Pojam i značajke obiteljskih poduzeća

Poduzetništvo je riječ koja označuje novinu,inovativnost ili pak čežnju za nečim jedintvenim i novim u cilju stjecanja dobiti. Dok u obiteljskom poduzetništvu nailazimo na riječ obitelj te se ovakvo poduzetništvo bazira na posao u kojem sudjeluji članovi obitelji i koji svojim udruživanjem stvaraju svoj proizvod i time zarađuju za život.

Pojam obiteljskog poduzetništva u Hrvatskoj još službeno nije definiran te je teško pratiti razvoj i projekciju utjecaja obiteljskih poduzeća.Trenutna statistička praćenja ekonmske djelatnosti u Hrvatskoj (Državni zavod za statistiku,FINA) ne omogućuje razlikovanje obiteljskih poduzeća od drugih pravnih oblika ekonomskog djelovanja.[5]

Obiteljsko poduzeće, je prema Marinu Bubli, ono poduzeće koje je u vlasništvu obitelji i u čije je aktivnosti uključen jedan ili više članova obitelji.

Kružić navodi kako je pojam obiteljskog biznisa širi od pojma obiteljskog poduzeća. Pretpostavka leži u tome da jedna obitelj može u svom portfelju imati nekoliko različitih formi organiziranja poslovne djelatnosti ili upravljati grupom poduzeća.Ipak zbog onemogućenosti jasnog definiranja, obiteljski biznis i obiteljsko poduzetništvo uzimaju se kao sinonimi**: „obiteljsko poduzeće je ono poduzeće koje je u vlasništvu obitelji i u čije je aktivnosti uključen jedan ili više obiteljskih članova“.**
Svim ovim navedenim tezama zajedničko je to da su članovi obiteljskog poduzeća u srodstvu te da su ujedno vlasnici kapitala poduzeća kojim upravljaju uz vlasnička prava i obaveze.

Obiteljska poduzeća su značajna iz mnogo razloga.Razni su faktori kao što je povjerenje,emocionalno vezanje,snažno involuirani menađment i slјeđenje zajedničkih obiteljskih ciljeva, konzistentni s teorijom uslužnosti u obiteljskim poduzećima.Povjerenje se ukazuje kao neizostavna komponenta obiteljskog poduzeća te čini osnovu obiteljskog poduzetništva. [6]

2.3. Tipologija obiteljskih poduzeća

Budući da se svako uspješno obiteljsko poslovanje s vremenom razvija i veoma često,prerasta mogućnosti jedne obitelji tu se nailazi na tri osnovna tipa obiteljskih poduzeća koja uključuju:[7]

[5] Alpeza,M,Peura,K(2012): Razvoj i održivost obiteljskih poduzeća u Hrvatskoj, Centar za politiku i razvoj malih i srednjih poduzeća i poduzetništva- CEPOR,Zagreb,str.5
[6] Podrug,N.,Burazin,M.(2011): Izazovi teorije uslužnosti u obiteljskim poduzećima,pregledni rad ,Ekonomska misao i praksa,Dubrovnik godina XX.,br.2,str.508-526
[7] Kružić,D.(2016): Obiteljsko poduzetništvo,Mostar,Sveučilište u Splitu,str 36

- **Aktivna obiteljska poduzeća**-kod ovakvih poduzeća vlasništvo je u rukama članova obitelji.Ujedno su oni i uključeni u proces poslovanja i zaposleni su u poduzeću.Aktivna obiteljska poduzeća često i zapošljavaju radnike koji nisu članovi obitelji.
- **Obiteljska poduzeća s odsutnim vlasnikom**- ovakav tip poduzeća je u vlasništvu i pod kontrolom od strane članova obitelji koji ne upravljaju poduzećem i nisu zaposleni u njemu.U ovom slučaju poduzeće vode osobe koji nisu članovi obitelji ali vode ga u njihovo ime i za njihov račun.
- **Latentna (pritajena) obiteljska poduzeća**-su poduzeća u kojima je samo jedan član obitelji, koji je najčešće vlasnik ili zakonski nasljednik.Uključen je u procese poslovanja ili vođenja poduzeća, u pravilu kao presjednik uprave.Ostali članovi obitelji će se u budućnosti možda uključiti u poslovanje.

Najšira definicija obiteljskog poduzeća predstavlja ideju prema kojoj obitelj ima kontrolu prilikom strateškog odlučivanja i želi poduzeće zadržati u obitelji. Predstavlja obiteljska poduzeća u kojima članovi obitelji nisu u svakodnevnom kontaktu s poslovanjem, no utječu na donošenje odluka, na način da su ili članovi uprave ili putem većeg vlasničkog udjela. Srednja definicija obiteljskog poduzeća sastoji se od svih već navedenih kriterija kojima je nadodan još jedan zahtjev a to je da osnivač ili njegov nasljednik upravlja poduzećem. To su poduzeća gdje je jedan član uključen u aktivnosti poduzeća, a članovi obitelji utječu na donošenje odluka. Najuža definicija obiteljskog poduzeća razumjeva više generacija obitelji, uključenost obitelji u svakodnevnom vođenju poslova poduzeća i sudjelovanje više članova obitelji sa menadžerskom odgovornosti u poduzeću.

2.4. Prednosti obiteljskih poduzeća

U obiteljskim poduzećima vrlo je važno unaprijed definirati pravila i obrasce ponašanja kako se ne bi previše preklapala poslovna i obiteljska sfera.[8]
Svako poduzeće bilo da je u vlasništvu obitelji ili pak da predstavlja neki drugi oblik organizacije poslovanja ima svoje prednosti i nedostatke.

Kao prednosti obiteljskih poduzeća navode se : [9]

- obiteljska povezanost i želja da se sačuva ono što je stečeno

[8] www.profiltriraj.hr
[9] Kružić,D., Bulog,I.(2012): Obiteljska poduzeća, Sveučilište u Splitu, Split,str.59

- spremnost obitelji na odricanje za račun prosperiteta poduzeća
- očuvanje humanosti radnog mjesta iskazivanjem visoke razine brige za pojedince
- usmjerenje na dugi rok s obzirom da se u obitelji ostaje dugo,ako ne i trajno
- naglašavanje kvalitete kako bi se sačuvala tradicija vođenja brige o pruženim vrijednostima kupcu
- pruženja identiteta i mogućnosti motiviranja za članove i nečlanove obitelji, u njihovoj prednosti za postizanje zajedničkih ciljeva
- omogućivanje vođenja usmjereno dugoročnim interesima
- educiranje djece postojeće generacije članova,razvijajući u njima filantropski osjećaj,uključivo razvijanje njihovog društvenog značenja,i doprinosi izgradnji njihove uvženosti.

Navedenim prednostima obitejsko poduzeće stvara sigurnost za članove obitelji pa i one koji nisu a pripadaju poduzeću.obitelj svojim radom,trudom,voljom,kreativnošću stvaraju sebi svojstven put koji će ih lakše voditi k ostvarenju ciljeva i te vlastitih i grupnih koristi.

2.5. Nedostatci i ograničenja obiteljskih poduzeća

Kao što obiteljsko poduzeće ima svoje prednosti tako ima i nedostatke i ograničenja.Kasno reagiranje i neprilagođavanje novim trendovima na tržištu jedan je od većih nedostataka koje obilježavaju obiteljska poduzeća.zato treba konstanto pratiti stanje na tržištu i biti u koraku sa vremenom. Od sotalih nedostataka još razlikujemo: [10]

- Članovi obitelji ujedno su i izvršitelji obiteljskog posla,menađeri i njegovi vlasnici što može dovodit do raznoraznih nepravilnosti i improvizacija
- povezanost članova nije bazirana na stručnim osobinama već na krvnom srodstvu,što često dovodi do nedostatnosti stručnih specijalističkih i upravljačkih znanja,
- miješanje obiteljskih i poslovnih odnosa dovodi do svađa i razmirica među obitelji,
- postojanje obiteljskih očekivanja i želja koje dovode do gušenja talenata,
- visoka rizičnost poslovanja kojoj su izloženi svi članovi obitelji,
- u slučaju krize moguća je pojava latentnog nezadovoljstva članova obitelji,razmirica,sukoba,pa čak i raspada obitelji.

[10] Kružić,D.(2016): Obiteljsko poduzetništvo,Sveučilište u Mostaru,Mostar,str.91

2.6. Razvoj i održivost obiteljskih poduzeća

Sva poduzeća na svijetu i velika i mala,javna i privatna,razvijena i nerazvijena,suočena su sa čitavim nizom pitanja koja se tiču njihove budućnosti i perspektivnosti razvoja i, u krajnjem,pitanjima mogućnosti svog opstanka u nepredvidivoj i turbulentnoj okolini.[11]
Rizik je jedan od neizbježnih faktora koji priječi put k održivosti i razvoju obiteljskih poduzeća.Teško da ćemo uspjeti predvidjeti hoće li nam neki poduzetnički pothvat uspjeti ili neće.Svakodnevno treba pratiti okolinu,odnosno promjene na tržištu ,stavove,želje,navike i potrebe kupaca te se držati u korak s konkurencijom.

Problem održivosti razvoja obiteljskih poduzeća prepoznaje i Europska unija pored pokretanja novih podrške razvoju rastućih poduzeća.[12]

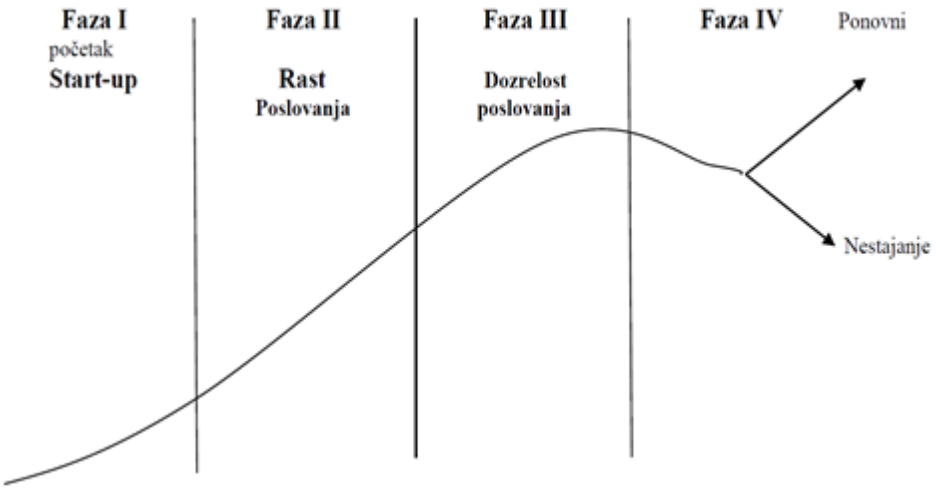
2.7. Životni ciklus obiteljskih poduzeća

Pokretač svih promjena u obitelji je vrijeme,budući da obitelj,razvojno promatrano slijede prirodni ritam ljduskog života i njegovog razvoja. Biološku neminovnost ograničenosti ljudskog života potvrđuje životni ciklus pojedinca-člana obitelji koji je izveden iz biološkog imperativa ljudskog života. Dužina ljudskog života nije predvidiva,nepoznanica je i predstavlja enigmu.[13]
Nitko na ovom svijetu ne možemo znati koliko će mu bit dug životni vijek ali priželjkujemo živjeti što dulje isto tako želimo da naše poduzeće ima što veći vijek.Poduzeće možemo usporediti sa ljudskim životom,ono se rađa,razvija i prolazi kroz određene prepreke i faze.Faze poslovnog razvoja obiteljskog poduzeća nazivaju se životnim ciklusom poduzeća. Tretirajući proces ostvarivanja poduzeća kao neophodnu pretpostavku –aktivnost koja će udahnuti život novom obiteljskom poduzeću –moguće je govoriti o 4 faze životnog ciklusa obiteljskog poduzeća : [14]

- pojava,pokretanje i preživljavanje poduzeća
- uspjeh,stabilizacija i rast poslovanja
- dozrelost poslovanja obiteljskog poduzeća

[11] Kružić,D.(2016): Obiteljsko poduzetništvo,Sveučilište u Mostaru,Mostar,str.118
[12] Alpeza,M,Peura,K(2012): Razvoj i održivost obiteljskih poduzeća u Hrvatskoj, Centar za politiku razvoj malih i srednjih poduzeća i poduzetništva-CEPOR, Zagreb,str.5
[13] Kružić,d.,Bulog,I.(2012): Obiteljska poduzeća,Sveučilište u Splitu,Split,str.101
[14] Kružić,D., Bulog,I.(2012): Obiteljska poduzeća, Sveučilošte u Splitu, Split,str.102

- ponovni početak ili nestajanje obiteljskog poduzeća

Slika 3: Faze životnog ciklusa

Izvor: Kružić,D., Bulog,I.(2012): Obiteljska poduzeća,Sveučilište u Splitu,Split,str 102

Pokretanje i preživljavanje obiteljskog biznisa je 1.faza u kojoj je temeljni cilj započeti s poslovanjem.Uspješnost ovisi o poslovnoj ideji ,raspoloživim resursima, a posebno kapitalu. U ovoj fazi visok je financijski rizik ,nizak stupanj organiziranosti pa su zadaće obiteljskog biznisa usmjerene na preživljavanje i eventualno stavranje pretpostavki za stabilizaciju poslovanja i etabiliranje na tržištu.

Stabilizacija i rast poslovanja pokazatelj je da je obiteljsko poslovanje uspjelo.Ostvaruje se kontinuirani rast poslovanja i ostvarenje profita neophodnih za stvaranje konkurentnih prednosti.Postignuta je organizacijska stabilnost i uvedena je primjerena administrativna infrastruktura.

U dozrelosti poslovanja dolazi do smanjenja profitabilnosti.Proizvod ili usluga koju pruža obiteljski biznis pomalo gubi svoju prepoznatljivost,konkurencija se povećava a prodaja se počinje smanjivati. Obitelj se nalazi pred izazovom da li prepustiti upravljanje profesionalnim menađerima,koji su obučeni za nošenje s poteškoćama?

I zadnja faza je pnovni početak i nestajanje biznisa karakterizira izrazito slabljenje konkurentske pozicije poduzeća,kontinuirani pad poslovnih performansi i smanjenje mogućnosti za postizanje preokreta u poslovanju. Od profesionalnog menađera traži se sposobnost ozdravljenja poduzeća.

2.8. Uključenost obitelji u poslovanje

Obitelj se sastoji od nama najvažnijih i najbližih ljudi,onih koji s nama prolaze kroz skoro sve segmente života.To su ljudi uz koje odrastamo,sazrijevamo i razvijamo. Što se tiče obiteljskog poduzeća tu se isprepleću pojmovi posao i obitelj. Kod ovakvih slučaja najbitnije je u početku stvoriti pogodnu okolinu i razdvojit ta dva pojma kako bi izbjegli svađe među članovima obitelji. Treba stvoriti dvije strane jednu koja će ostvarivati ciljeve i zadatke a druga strana pružizi priliku za odrastanje i razvoj.

Osnova na kojoj počivaobiteljsko poduzeće je,osim vlasništva nad poduzećem ili nekim drugim oblikom organiziranja obavljanja poslovne djelatnosti ,uključenost obiteljskih članova ,kako u aktivnosti izvršavanja središnjih aktivnosti samog poslovnog procesa tako i procese njegova upravljanja i potpore.[15]

[15] Kružić,D.,Bulog,I.(2012): Obiteljska poduzeća,Sveučilište u Splitu,Split,str.65

2.9. Struktura vlasništva obiteljskih poduzeća

Vlasništvo predstavlja najpotpunije ovlaštenje ljudi da raspolažu stvarima i pravima. U obiteljskom poslovanju vlasništvo je moguće promatrati s ekonomskog i pravnog aspekta.U pravnom smislu,vlasništvo nad obiteljskim poduzećem predstavlja zaštitu obiteljskog ekonomskog prisvajanja i čini ukupnost pravnih instituta i odredbi koje reguliraju razna prava u upotrebi i raspolaganju stvarima. Dok u ekonomskom smislu ,obiteljsko vlasništvo se manifestira u prisvajanju stavri i prava,sredstvo za proizvodnju i predmet za potrošnju u korist obitelji.[16]

Strukturu vlasništva obiteljskog poduzeća možemo podijeliti u 4 oblika:

- poduzeća u većinskom vlasništvu –osnivači imaju najveći broj dionica,
- poduzeća u vlasništvu nasljednika-jednaki udio vlasništva među članovima iste generacije,
- poduzeća u vlasništvu konzorcija rođaka – u ovom slučaju uključena je treća ili kasnija generacija nasljednika,
- poduzeća u vlasništvu sindikata obitelji –vlasništvo se isključivo nalazi u rukama 4. ili kasnije generacije nasljednika.[17]

Vlasništvo u obiteljskom poduzeću je nešto više od stvari kao što su likvidna sredstva i slično,već je ono nešto što obitelj njeguje i gradi godinama. Stvara se tradicija koja obuhvaća razvoj,održivost ,strategiju,stručna znanja,volju za radom...

Ova tema zauzima veliku ulogu kad se obrađuje pojam obiteljskih poduzeća. Može se reći da je jedan od najtežih procesa i izazova u obiteljskom poduzeću baš prijenos vlasništva na nove generacije.

2.10. Nasljeđivanje

Kod procesa nasljeđivanja poduzeća vlasnik se susreće sa mnogobrojnim problemima i pitanjima. Postavljaju se pitanja kao što su : je li postoje nasljednici koji će dosljedno obavljati posao kao što se obavljao do tad? Hoće li se poslovanje nastaviti? Hoće li ono biti prodano? Sve su to pitanja kojima je teško pronaći odgovor,pitanja s kojima se susreće vlasnik poduzeća pri prijenosu vlasništva i na koje će uvijek biti teško pronaći pravi odgovor. Na vrijeme organiziran postupak procesa nasljeđivanja i prijenosa vlasništva na nove generacije rezultirat će uspješnim. Najuspješniji prijelazi poduzeća su

[16] Kružić,D.,(2016): Obiteljsko poduzetništvo,Sveučilište u Mostaru,Mostar,str.287
[17] Ista literatura,str.289

oni koji su rezultat suradnje osnivača i generacije koja nasljeđuje poduzeće.Na toj se suradnji zasniva uzajamna odgovornost,poštovanje i predanost radu.

3. OBITELJSKO PODUZETNIŠTVO NA OTOKU KORČULI

U ovom dijelu upoznati ćemo se sa povijesti i stanjem obiteljskog poduzetništva na otoku Korčuli. Posebnu pozornost stavit ćemo na mjesto Blato koje je jedno razvijenijih mjesta na otoku Korčuli i koje je kroz povijest prošlo kroz teško razdoblje iseljavanja,krize ,bolesti vinove loze i slično.

3.1. POVIJEST I RAZVOJ PODUZETNIŠTVA NA OTOKU KORČULI

Korčula je dio južne Dalmacije i južnogdalmatinskog arhipelaga. Nalazi se na sljedećim koordinatama: 42°53 'i 42°59' N i 16°38' i 17°12' E. Ukupna površina otoka iznosi 271,47 km^2, što Korčulu čini jednim od najvećih otoka na Jadranu. Udaljenost od najbližeg kopna, poluotoka Pelješca, iznosi oko 1.200 m.

Glavna naselja na otoku su grad Korčula, te mjesta Vela Luka i Blato. Veća sela uz obalu su Brna, Lumbarda, Račišće i Prižba. Naselja Žrnovo, Pupnat, Smokvica i Čara nalaze se u unutrašnjosti otoka. Otok je podijeljen na 5 općina: Korčulu, Lumbardu, Smokvicu, Blato i Velu Luku.

Slika 4: otok Korčula
Izvor: gogle maps

Korčula je bila nastanjena u pretpovijesno doba, što potvrđuju nalazi kod lokaliteta Vela Spila u Veloj Luci. Nakon vala iseljavanja, na otok dolaze Iliri koji su iza sebe ostavili brojne građevine, danas u vidu ruševina, utvrda. U 6. stoljeću pr. Kr. grčki su kolonisti utemeljili naselja na otoku koji su zbog guste borove šume nazivali Korkyra Melaina (grč. Μέλαινα Κόρκυρα), što u prijevodu znači Crna Korčula.

Gospodarstvo otoka Korčule (osim turizma) temelji se na iskorištavanju prirodnih resursa, pa su tako glavne gospodarske djelatnosti na Korčuli vinogradarstvo, proizvodnja maslinovog ulja i ribarstvo, uz turizam. Prije 30-ak godina Korčula je imala razvijenu i industriju brodogradnje, koja je sada ostala samo u tragovima. Zdravstveni i kulturni turizam, kao i avanturistički turizam, te uzgoj agruma i drugih južnih voćki za sada su još uvijek ili u začetku ili samo kao potencijal.

Prirodni resursi (voda, tlo, vegetacija, mineralni resursi) na otocima su ograničeni tako da njihovo iskorištavanje treba biti u skladu s održivim razvojem, što znači racionalno korištenje i zaštitu resursa, jer prekomjerno iskorištavanje može uzrokovati značajnu štetu flore i faune otoka. Budući da je otok prvi put nastanjen u pretpovijesti, prirodni resursi intenzivno su korišteni za vrijeme grčke, ilirske, rimske i slavenske kolonizaciji, pa sve do danas, stoga bi svaki daljnji razvoj industrije na otoku i iskorištavanje prirodnih resursa trebalo provesti planski i na temelju rezultata znanstvenih istraživanja te sukladno s konceptom održivog razvoja.

Nadalje, prirodni resursi otoka nisu dovoljno korišteni, odnosno njihov puni potencijal ne iskorištava se na najbolji način, mnoga se poljoprivredna područja napuštaju, itd. pa je potrebno provesti nove projekte temeljene na razvojnim strategijama.

Što se tiče razvoja poduzetništva kroz povijest o tome se ne z na mnogo niti je moguće doći do nekih povjerljivih podataka. Korčulu obilježavaju velika iseljavanja naročito u mjestu Blatu koje je u povijesti bilo suočeno sa velikom ekonomskom krizom zbog bolesti loze-filoskere.U jednom danu iz luke Prigradica iselilo je 1200 ljudi i to je zabilježeno kao najtužniji dan u povijesti ovog malog mjesta. Trenutno samo u Sydneyu živi triput više Blaćana i njihovih potomaka nego li u samom Blatu.

Slika 5: mjesto Blato,otok Korčula

Izvor : www.blato.hr

1911.godine Blatsko polje je isušeno a voda je odvedena kanalima u more,čime se dobilo veliko plodno polje.Na njemu su tada nasađene brojne poljoprivredne kulture,najviše maslinova loza ,rogač,smokve i ostale mediteranske kulture i othranjene su cijele generacije otočana. Dan danas je Blatsko polje broji mnoge poljoprivredne kulture a i baš na tom polju se broji oko 50 obiteljskih poljoprivrednih poduzeća. Uz poljoprivredu razvijali su se i mnogi zanati i obrti ali Korčulansko poduzetništvo od početka se razvijalo u poljoprivrednom pravcu tako je i ostalo danas što se tiče obiteljskih poduzeća.

Slika 6: masovno iseljavanje blaćana iz luke Prigradica

Izvor: Etno kuća Barilo

3.2. Vrste obiteljskih poduzeća otoka Korčule

Na otoku Korčuli kao što smo u prethodnom odjeljku vidjeli najzastupljeniji oblik obiteljskog gospodartsva je upravo OPG još od davnina. Podatci su se tražili u agenciji za plaćanja u poljoprivredi,ribarstvu i ruralnom razvoju ali uspjelo se je doznati jako malo podataka naime za otok Korčulu nema definiranog točnog broja obiteljskih poduzeća te njihovu vrstu već je uzorak uzet na području cijele Dubrovačko-neretvanske županije.Obiteljsko poljoprivrednih gospodarstva je na području županije registrirano 7962 od toga 104 obrta. Od ostalih vrsta obiteljskih gospodarstava može se pronaći jako malo informacija a najveći problem leži u tome što se poduzeće ne mogu održati kao obiteljska već ih preuzimaju neke veće firme i poduzeća od kojih ne spadaju u obiteljska i potom mijenjaju svoj oblik najčešće u dionička društava. Možemo izdvojiti neka ugostiteljska i građevisnka poduzeća koja su nekad imala obilježja obiteljskih poduzeća ali danas o tome i nemamo puno podataka već o tome svjedoče lokalni stanovnici po njihovim pričama najveći je problem što se stvorio masovni trend iseljavanja u velike zemlje i posao nema tko nastaviti i posao najčešće preuzimaju stranci te

tako obiteljska poduzeća gube svoj značaj. Najveći broj održivosti obiteljskih poduzeća na otoku Korčuli drže opg-ovi koji su dan danas zadržali vodeće mjesto na otoku Korčuli.

3.3. Održivost obiteljskih poduzeća na otoku Korčuli

Riječ održivost za otočane ima veliko značenje i sa sobom nosi veliku težinu. Tko nije probao živjeti na otoku ne zna zašto je nešto toliko teško odžati kad si ocijepan od kopna.Najveći i ujedno najteži zadatak za otočane je nešto dugoročno stvoriti i odžati. Pogotovo kad se radi o vlastitom poslu.Ali kad se hoće sve se može najvažnije za održivost poduzeća je ponajprije imati snažnu volju i upornost.

Održivost obiteljskih poduzeća na otocima je jako teška posebno zbog velikih plaćanja državi koje skoro svim poduzetnicima na otoku stvaraju prepreke.drugi veliki problem leži u skupom transportu, vremenskim neprilikama i kasnim ulaskom na tržište. Kupac će radije uzeti proizvode koji su mu bliže i na kopnu ne bi li morao plaćati troškove trajekta i ostalih prijevoznih sredstava.

Što se tiče otoka Korčule većina kaže kako je teška održivost ali da i nije nemoguća. Ljudi su od davnina naučeni skupljati što im priroda daruje i naučeni su kako se teškim radom i požrtvovnosti dolazi do finalnog proizvoda i lagodnog života na otoku Korčuli.

Mnogi održivost obiteljskih poduzeća poistovjećuju sa turizmom neki čak kažu da nema sezone i turista ne bi bilo ni njihovog poduzeća zapravo poduzeće procvate za vrijeme sezone koja zna bit odskočna daska i prekretnica za poduzeće te otvara vrata prema stranom tržištu.

S ovim tezama i po pričama stanovništva može se zaključiti da je održivost obiteljskih poduzeća više nego zadovoljavajuća uz uvjete koji su nametnuti.Teška je to narav kod otočnih ljudi ne daju svoje oni tako lako.

4. STRATEGIJE RAZVOJA OBITELJSKOG PODUZETNIŠTVA NA OTOKU KORČULI

U ovom dijelu završnog rada prikazati će se rezultati slobodnog intervjua te anketnog upitnika. Iz rezultata će se iščitati strategije koje se koriste na otoku Korčuli te će se pobliže saznati kako otočni poduzetnici vide svoje poslovanje u budućnosti i da li im je toliko teška realizacija poslovanja na otoku.

4.1. Metodologija istraživanja (anketni upitnik i sloodni intervju)

Nakon teorijskog dijela obiteljskih poduzeća i poduzeća otoka Korčule te povijesti otoka, fokus završnog rada usmjeren je na empirijsko istraživanje održivosti,vrstama i strategijama obiteljskih poduzeća.

Anketno ispitivanje i intervju koje je korišeno kao metoda istraživanja,pomoglo je dobiti odgovore na pitanja kao što su prijenos vlasništva, održivost, razvoj, nastavak poslovanja, život na otoku i mnogi drugi.

Istraživanje je provedeno na uzorku od 30 obiteljskih poduzeća otoka Korčule.

Prvo sredstvo prikupljanja podataka bio je anketni upitnik s pitanjima otvorenog i zatvorenog tipa. Anketni upitnik sastoji se od 17 pitanja,a sastavaljen je na način da objedinjuje 3 grupe pitanja. Prva grupa pitanja obuhvaća opće podatke o poduzeću, druga vrstu i plasman proizvoda i treća prijenos vlasništva.

Kao pomoć u provođenju različitih testova testova deskriptivne i inferencijalen statisike korišten je programski paket SPSS pomoću kojeg su prikupljeni anketni upitnici statistički obrađeni.Također,pri obradi podataka te formiranju tabličnih proračuna korišten je i programski paket Microsoft Excel.

Na uzorku od 30 ispitanih poduzeća

4.2. Statistička analiza prikupljenih podataka

Tablica 2: godina osnutka poduzeća

Valid	Frequency	Percent	Valid percent	Cumulative percent
90'(1995,1996,1997)	9	30,0	30,0	30,0
2000'(2001-2012)	21	70,0	70,0	100,0
Total	30	100	100,0	

Izvor rada : Izrada autora,program SPSS

Dalje u analiziranom postotku od 30 poduzeća (ispitanika) njih 46,7 % je poduzeće osnovalo, 30% ih je kupilo i preostalih 30 % nasljedilo.

Tablica 3: Nastanak poduzeća

Valid	Frequency	Percent	Valid percent	Cumulative percent
Osnovano	7	23,3	23,3	23,3
Kupljeno	9	30,0	30,0	53,3
Nasljeđeno	14	46,7	46,7	100,0
Total	30	100,0	100,0	

Izvor rada: izrada autora, program SPSS

Na otoku Korčuli za anketno ispitivanje obiteljskih poduzeća pronašli u se samo OPG-ovi te je svih 30 poduzeća obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo.

Tablica 4: vrste obiteljskih poduzeća

Valid	Frequency	Percent	Valid percent	Cumulative percent
OPG	30	100,0	100,0	100,0

Izvor rada: izrada autora,program SPSS

Što se tiče uloga u poduzeću kod obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava najčešće vlasnik obavlja sve uz pomoć obitelji. 93,3% od 30 ispitanika je vlasnik poduzeća koji obavlja sve ostale poslove poduzeća od marketinga,menađmenta do težih poljoprivednih poslova dok samo 2% od njih su samo vlasnici.

Tablica 5: uloga u poduzeću

Valid	Frequency	Percent	Valid percent	Cumulative percent
Vlasnik(menađment,marketing,radnik itd.)	28	93,3	93,3	93,3
Vlasnik	2	6,7	6,7	100,0
Total	30	100,0	100,0	

Izvor: Izrada autora,program SPSS

Nadalje smo ispitali broj članova koji su dio obiteljskog poslovanja i došli do saznanja da od 30 ispitanika njih 19(63,3%) broji dva člana obitelji dok preostalih 11(36,7) ispitanika broji samo 2 člana obiteji.

Tablica 6: broj obiteljskih članova u poduzeću

Valid	Frequency	Percent	Valid percent	Cumulative percent
3	19	63,3	63,3	63,3
2	11	36,7	36,7	100,0
Total		100,0	100,0	

Izvor: izrada autora,program SPSS

Na pitanje koliki broj radnika zapošljava poduzeće svih 30 ispitanika odgovoilo je sa nultim brojem.

Tablica 7: broj zaposlenika u poduzeću

Valid	Frequency	Percent	Valid percent	Cumulative percent
Nema zaposlenika	30	100,0	100,0	100,0

Izvor: izrada autora,program SPSS

Najčešći proizvod koji prevladava među ispitanim poduzećima je svakako vino što se moglo i očekivati.Uz vino još nailazimo na likere,rakije i maslinovo ulje.

Tablica 8: tržišni proizvod

Valid	Frequency	Percent	Valid percent	Cumulative percent
Vino,ulje i rakija	29	99,0	99,0	99,0
Ulje	1	1,0	1,0	100,0
Total	30	100,0	100,0	

Izvor: izrada autora,program SPSS

U daljnoj analizi pitanje smo prebacili na plasman novih proizvoda koji su od 30 ispitanih 50% njih odgovorio da planira u sljdećih godinu dana plasirati novi proizvod dok preostalih 50% za sada ne planira.

Tablica 9: Plasman novog proizvoda

Valid	Frequency	Percent	Valid percent	Cumulative percent
Da	15	50,0	50,0	50,0
Ne	15	50,0	50,0	100,0
Total	30	100,0	100,0	

Izvor: izrada autora,program SPSS

Također od ispitanika smo željeli saznati kojo im tržište bolje odgovara strano ili domaće na kojo su se svi složili da je strano povoljnije. Naime na otoku Korčuli turizam svake godine napreduje i turista je sve više koji žele koristiti i kušati tradicionalna jela i pića od kojih se sastoje opg-ovi.

Tablica 10: domaće ili strano tržište

Valid	Frequency	Percent	Valid percent	Cumulative percent
Povoljnije tržište-strano	30	100,0	100,0	100,0

Izvor: izrada autora,program SPSS

Nadalje u anketi se ispitalo što poduzetici obiteljskog poduzeća smatraju važnim prilikom definiranja cijene te smo dobili tri odgovora: tradicija,dosadašnje ulaganje i kvaliteta.

Tablica 11: definiranje cijena

Valid	Frequency	Percent	Valid percent	Cumulative percent
Tradicija	11	36,7	36,7	36,7
Dosadašnje ulaganje	12	40,0	40,0	76,7
Kvaliteta	7	23,3	23,3	100,0
Total	30	100,0	100,0	

Izvor: Izrada autora,progrm SPSS

Vodilja u obiteljskom poslovanju najčešće je kvalite proizvoda što su se također složili svi ispitanici koji su prisustvovali anketi.

Tablica 12: vodilja poslovanja

Valid	Frequency	Percent	Valid percent	Cumulative percent
Kvaliteta proizvoda	30	100,0	100,0	100,0

Izvor: izrada autora,program SPSS

Pošto smo ispitivanje proveli na otoku jedno od važnijih pitanja koje treb postaviti to je da li bi poduzenici i vlasnici obitejskih poduzeća voljeli obavljati posao u gradu ili nekoj drugoj sredini koja nije otočna. Bilo je podiljeno pola njih se složilo da bi lakše bilo obavljati posao u gradu gdje je jeftiniji transport i gdje ne treba plaćati karte za trajekte i slično s druge strane pak bilo je onih koji nikad ne bi obavljali posao u nekoj drugoj sredini osim otoku bez obzira na skupe retromaterijale, transport i slično.

Tablica 13: grad ili otok

Valid	Frequency	Percent	Valid percent	Cumulative percent
Grad	15	50,0	50,0	50,0
Otok	15	50,0	50,0	100,0
Total	30	100,0	100,0	

Izvor: izrada autora,program SPSS

Kao prednost poslovanja na otoku kao što je Korčula ispitanici su najviše navodili dobru sezonu na otoku koja donosi zaradu između ostalog našli su se odgovori poput duge tradicije proizvodnje vina,ulja rakija,pogodno tlo ali kao najveća prednost ipak je navedena dobra turistička sezona.

Tablica 14: prednost poslovanja na otoku Korčuli

Valid	Frequency	Percent	Valid percent	Cumulative percent
Dobra turistička sezona	30	100,0	100,0	100,0

Izvor: izrada autora,program SPSS

I na kraju smo se bazirali na pitanje o prijenosu vlasništva.Pošto smo istraživanje provodili na relativno mladim osobama od koji su neki tek preuzeli poslovanje teško je bilo odrediti što će se dogoditi s nihovim poduzećima nakon njihova povucanja u mirovine ali za sada se svi nadaju prijenosu vlasništva na mlađe generacije to jest njihovu djecu.

Tablica 15: prijenos vlasništva

Valid	Frequency	Percent	Valid percent	Cumulative percent
Prijenos vlasništva	30	100,0	100,0	100,0

Izvor: izrada autora,program SPSS

Nadalje u istraživanju proveo se je kratki intervju. Slobodni intervju u kojem smo izabrali tri najbliža ispitanika. Za ovaj intervju izabrao se je mlađi naraštaj dakle vlasnici koji su tek preuzeli poduzeće ili će ga ubrzo preuzest. Izabrala su se tri poduzeća: vinarija Dine tvrtka Fanito (uljara) i vinariju Bačić. Temelj smo stavili na problem velikog iseljavanja mladih sa otoka te smo kroz razgovor vidjeli njihovo mišljenje o tome i da li oni razmišljaju o odlasku te zašto su se nakon studija odlučili vratiti u rodni kraj.

- **Vinarija Dine**

  Vinarija Dine posluje od 1996. godine njezin vlasnik je Jakov Sardelić koji je nedavno nasljedio poduzeće od svog oca. Jakov je vlasnik a ujedno i obavlja sve poslove u poduzeću. Nauspješni proizvod im je kako kažu vino „plavac“ a namjearavaju plasirati i neke nove proizvode u sljedećih godinu dana. Za sebe kaže da se ne vidi nigdje drugdje osim na otoku . Nikad nije razmišljao o odlasku jer je tu imao dobru podlogu i priliku za samozapošljavanje.Uz pomoć svog oca nastavio je proizvodnju vina te nema želju se pomicati sa svog rodnog kraja.

Slika 7: Vina vinarije Dine

Izvor: vinarnice.com

- **Vinarija Bačić**

Kod posjete vinariji Bačić intervjuirao se je Petar Bačić koji je vlasnik ujedno i enolog u svom obiteljskom poslovanju.Studij enologije završio je u Poreču u Istri. Ciljano je upisao taj fakultet kako bi stekao znanje za nastavak obitelsjkog poduzeća. Od malih nogu se bavi vinarstvom te nikada nije razmišljao o odlasku u strani svijet.

Njihovo poduzeće posluje od 2003.godine kao njihov najuspješniji proizvod izdvajaju vino „Cetinka“ a također planiraju plasirati novi proizvod u sljedećih godinu.

Petar smatra da je na otoku pogodno za proizvodnju vina jer je vino proizvod koji je cijenjen u svijetu, s vremenom će poslovanje možda postati teže zbog velike konkurencije ali ujedno lakše zbog razijanja elitnog turizma sve je veči broj restorana koji traže vrhunska vina za strane i domaće goste. Ovakva vrsta turizma kako Petar kaže uvelike će im olakšati brendiranje proizvoda i jačanje tržišne cijene.

Slika 8: vina vinarije Bačić

Izvor: vinarijabacic.com

- **Fanito tvrtka**

Fanito tvrtka osnovana je 20.07.2000. godine kao mala obiteljska tvrtka. Osnivač tvrtke je Fanito Žuvela, dugogodišnji vrsni maslinar i uljar koji je nastavio tradiciju svojih predaka, osuvremenivši je vrhunskim pristupom u radu, koristeći suvremene tehnologije i kontinuiranu stručnu edukaciju kako bi tržištu ponudio premium proizvode. Kod Fanitota intervjuiralo se je njegovu kćer Mariju Žuvelu, koja za svoj otok ima samo riječi hvale.

Njezina priča ide ovako: „mene je na otok vratila ljubav i poštovanje prema obitelji,prema njihovom radu,požrtvovnosti i odricanju.
Fascinantna mi je doza ljubavi i požrtvovnosti koju su naši ljudi spremni proći i prolaze za dobrobit svoje obitelji.Što se tiče poslovanja na otoku definitivno je otežano,učinci izoliranosti se reflektiraju na svim razinama poslovanja...Ali o tome uopće ne razmišljaš jer ti u samom početku kao pokretač stoji želja da ostaneš na otok to jest doma. Da opstane poduzeće danas nije lako ali je definitivno moguće.Ako se dozvoli ravnopravnost u tržišnoj utakmici onda je definitivno moguće.Ja volim i uživam u našem poslu.Baš ga volim i iznimno poštujem svoje i cili svoj škoj. Iskreno to me najviše i vratilo nakon studija ekonomije u Splitu i zadnja opcija mi je otić iz otoka Korčule“.

Slika 9: ulje Torkul

Izvor: fanito.hr

5. ZAKLJUČAK

Obiteljski biznis danas čini okosnicu ekonomskog razvoja kako u Hrvatskoj tako i na otoku Korčuli. Kod obiteljskog poslovanja nailazimo na očuvanje održivog poslovanja, a ne na direktni profit. To je tradicija koja se čuva godinama i prenosi sa koljena na koljeno. Obiteljska poduzeća mogu postojati u različitim oblicima i veličinama do velikih multinacionalih korporacija u obiteljskom vlasništvu do malih obiteljskih poduzeća i gospodarstva. Javnost slabo poznaje značenje obiteljskih poduzeća unatoč velikim uspjesima na tržištu. Uz velike nedostatke obiteljska poduzeća zauzimaju jedno od vodećih vrsta poslovanja pogotovo u turističkim mjestima kao što je to otok Korčula na kojem se provodilo istraživanje .

Obiteljska poduzeća imaju visok prestiž i ugled u društvu. Još ako obiteljsko poduzeće ostvari dugovječnost i tradiciju onda ono može rasti i ostvarivati dobre rezultate te širiti svoje poslovanje. U Hrvatskoj se još uvijek nedovoljno govori o tom obliku poduzetništva, te taj oblik organizacije nije prepoznat ni u projektima razvoja malog i srednjeg poduzetništva. Razlog tome leži u nedovoljnoj osviještenosti o važnosti obiteljskog poduzetništva za cjelokupno gospodarstvo. Također važno što treba napomenuti da u zakonu ne postoji definicija obiteljskog poduzetništva što otežava istraživanje na tu temu.

Ovaj rad nastojao je pokazati održivost obiteljskih gospodarstava poduzeća otoka Korčule. U velikoj mjeri održivost se uspjela dokazati kroz provedbu anketnog ispitivanja i slobodnog intervjuiranja.Također puno tega se moglo izvući iz priča lokalnih stanovništva što je tipično za otoke, to jest : „ svi sve znaju o svakome“. Na otoku je pomalo sve teško održati ali ti ako si rođen sa ljubavlju prema otoku i vođen željom za ostanak sve je moguće. Velika izoliranost otoka stvara prepeke i teška je sama pomisao na to.
Održivost je moguća uz sve te prepreke ali teška je što je normalno za svaku sredinu a gdje neće biti za otok. Ali teška je to narav otočnih ljudi, to su ljudi koji gledaju svaku mrvicu za sakupit jer nekada je znalo tu biti teških vremena te se čovjek na otoku prilagodio na sve teške neprilike.
Zbog sve veće neizvjesnosti o budućnosti i manjku radnih mjesta nastajat će sve veći broj obiteljskih biznisa i broj poslovnih obitelji koji će se uključivati u nove poduzetničke pothvate onih koji odluče ostati na otoku. Obiteljsko poduzetništvo postat će moćno sredstvo koje pojedinac i njegova obitelj mogu imati i koristiti ga u borbi za preživljavanjem na tržištu.

Kroz dugi niz godina obiteljsko poduzetništvo profiliralo se kao jedan od kompleksnijih oblika poduzetništva, no usprkos toj činjenici obiteljsko poduzetništvo jedan je od najzdravijih oblika poduzetništva koji započinje idejom, potrebom za zapošljavanjem te boljim životnim standardom cijele obitelji.

Također se u ovom radu obrađivala problematika velike iseljenosti mladih i njihova nezainteresiranost za rodnu grudu. Naime s godinama se na otoku izrodio trend odlaska u daleke zemlje iz mnogih razloga. Manjak slobodnih radnih mjesta, male plaće,visoki standard življenja pa čak i neizanteresiranost vraćanja na otoku jer dolje nema buućnosti i sve je prazno sve su to razlozi zbog koji neki odlaze i onda se stvara trend i sve više ljudi odlazi.

Istraživanje koje se provelo u ovom završnom radu na dijelu mladih ljudi koji su ostali i onih koji su se nakon obrazovanja vratili na otok je pokazalo da još uvijek postoje mladi koji su zainteresirani za svoj otok i nastavak poslovanja i da se neki čak i nakon odlaska vraćaju jer kako poslovica kaže: „možeš ti iz sela,ali selo iz tebe nikada“!

LITERATURA:

- Alpeza, M., Peura, K., (2012.): Razvoj i održivost obiteljskih poduzeća u Hrvatskoj, Centar za politiku razvoja malih i srednjih poduzeća i poduzetništva – CEPOR, Zagreb
- Buble, M, (2003.): Management malog poduzeća, Ekonomski fakultet u Splitu, Split
- Kružić,D.(2016): Obiteljsko poduzetništvo,Mostar:Sveučilište
- Kružić,D.(2004.): Obiteljski biznis, RriF plus Zagreb
- Podrug, N., Burazin, M. (2011.): Izazovi teorije uslužnosti u obiteljskim poduzećima, pregledni rad, Ekonomska misao i praksa, Dubrovnik, god. XX br. 2. (508-526)
- Kružić,D.,Ivana,B,: Obiteljska poduzeća,Ekonomski fakultet u Splitu,Split(2012.)
- Wikipedia
- fanito.hr
- www.profiltriraj.hr
- Vinarnice.hr
- www.dine.hr
- www.apprrr.hr
- Vinarijabacic.com

POPIS SLIKA I TABLICA

POPIS SLIKA

Slika 1. Najstarije obiteljsko poduzeće na svijetu Kongo-Gumi.....5
Slika 2. Zaposlenici poduzeća Kongo-Gumi.....5
Slika 3. Faze životnog ciklusa obiteljskog poduzeća.....10
Slika 4. Otok Korčula.....14
Slika 5. Mjesto Blato,otok Korčula.....16
Slika 6. Masovno iseljavanje blaćana iz luke Prigradica.....17
Slika 7.Vina vinarije Dine.....27
Slika 8.Vina vinarije Bačić.....28
Slika 9.Ulje Torkul.....29

POPIS TABLICA

Tablica 1. Najstarija svjetska obiteljska poduzeća.....4
Tablica 2. Godine osnutka poduzeća.....20
Tablica 3. Nastanak poduzeća.....20
Tablica 4. Vrste obiteljskih poduzeća.....21
Tablica 5.Uloga u poduzeću.....21
Tablica 6. Broj obiteljskih članova u poduzeću.....22
Tablica 7. Broj zaposlenika u poduzeću 22
Tablica 8. Tržišni proizvod.....23
Tablica 9. Plasman novog proizvoda.....23
Tablica 10. Domaće ili strano tržište.....24
Tablica 11.Definiranje cijene 25
Tablica 12.Vodilja poslovanja.....25
Tablica 13. Grad ili otok.....26
Tablica 14. Prednosti poslovanja na otoku 26
Tablica 15. Prijenos vlasništva.....27

PRILOZI

Prilog- Anketni upitnik

Poštovani,
Provodim istraživanje na temu **razvoj i održivost obiteljskih poduzeća otoka Korčule** u svrhu izrade mog završnog radana Ekonomskom fakultetu u Splitu.

Molim vas za pomoć u prikupljanju potrebnih podataka za provođenje empirijskog istraživanja kako bi se moglo ispitati kakva ja održivost i da li je moguča,prednosti i nedostatke,te prijenos vlasništva na otocima.
Zahvaljujemo vam na vremenu utrošenom za popunjavanje ovog anketnog upitnika.

S poštovanjem,

Petra Žanetić

Split 02.0žujka 2018.

1. Koje je godine osnovano vaše poduzeće?

2. Jeste li poduzeće:

a) osnovali

b) kupili

c) nasljedili

3.Koji tip obiteljskog poduzeća posjedujete?

4.Koja je vaša uloga u poduzeću?

a) vlasnik
b) radnik
c) sve

5. Koliko je obiteljskih članova uključeno u poslovanje?

6. Kojim proizvodima se predstavljate na tržištu?

7. Planirate li u sljedećih godinu dana plasirati neki novi proizvod?

a) da
b) ne

8. Kojo tržište je pogodnije za vas?

a) domaće
b) strano

9.Što smatrate važnim prilikom definiranja cijene?

a) imidž
b) tradicija
c) dosadašnje ulaganje
d) dobit
e) tržišni udio

10.Čime se vodite u svom poslovanju?

a) kvaliteta proizvoda
b) tradicija
c) sezona

11.Mislite li da bi posao bilo lakše obavljati u gradu ili nekoj drugoj sredini koja nije na otoku?

a)grad
b)otok

12. Navedite jednu prednost poslovanja na otoku kao što je Korčula.

13.Što mislite što će se dogoditi s vašim poduzećem jednog dana nakon što se povučetet iz poslovanja?

a) nastavak
b) prijenos vlasništva
c)prodaja

Prilog- slobodni intervju

Dobar dan za početak, moje ime je Petra,kao što sam se predstavila u e-mailu.

Provodim temu razvoj i održivost obiteljskih poduzeća otoka Korčule za potrebe završnog rada na Ekonomskom fakultetu u Splitu. Kroz ovaj intervju pokušat ćemo kroz problem isejavanja mladih na otoku uvidjeti da li ima i onih koje ne zanima odlazak s otoka kao i mnoge druge činjenice i pitanja o otoku.

Nakon što ste ispunili anketni upitnik koji je bio formaliziran sada bih vam postavila nekoliko slobodnih pitanja kao što su:
Zašto ste se vratili na otok nakon studija?
Zašto ste ostali?
Da li ste ikad razmišljali otić sa otoka?
Kakva je održivost obiteljskih poduzeća na otoku?
Kakav je život na otoku?

Unaprijed se zahvaljujem na odgovorima!